

A DEBRECENI REFORMÁTUS
THEOLOGIAI AKADÉMIA
GYAKORLATI THEOLOGIAI TANSZÉKÉNEK
TANULMÁNYI FÜZETEI
4. szám

RETORIKA

Írta:

Dr. Fekete Károly
professzor

IV. év anyaga

Debrecen
1994

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	5
I. SZÓNOKLÁS ÉS IGEHIRDETÉS	6
II. A KÖZÉLETI BESZÉD MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐI	11
1. Ki beszél? - Az előadó személyisége	11
2. Miről beszél? - A beszéd tárgya	13
3. Mit beszél? - A beszéd témája	14
4. Kinek beszél? - A beszéd hallgatói	15
5. Miért beszél? - A beszéd célja	16
6. Hogyan beszél? - Az előadás módja	17
7. Miképpen beszél? - Az előadás vagy megszólalás műfaja	18
8. Hol beszél? - Az előadás helye	19
9. Milyen körülmények között beszél? - A várható légbör	21
10. Kinek a jelenlétében beszél? - Protokolláris körülmények	22
III. FELKÉSZÜLÉS - ANYAGFELTALÁLÁS (inventio) ..	23
1. Általános felkészülés	23
2. Speciális felkészülés	26
IV. ELRENDEZÉS: A BESZÉD SZERKEZETE (dispositio)	28
1. Bevezetés	29
2. Tárgyalás	31
3. Befejezés	35

V. A KIFEJEZÉS ÉKESSÉGE (elocutio)	36
1. A szemléltetés eszközei	37
A jelző	37
Ellentét (antithesis)	37
Hasonlat	38
Metafora	38
Allegória	39
2. A mozgalmasság eszközei	39
Ismétlés (repetitio)	40
Fokozás (gradatio, climax-lépcső)	40
Nagyítás (hyperbola)	41
Elhallgatás	41
Gunyaorosság - irónia	42
3. A megindítás eszközei	42
Kérdés (interrogatio)	42
Felkiáltás (exclamatio)	44
Dramatizálás	44
 VI. EMLÉKEZÉS: A BESZÉD MEMORIZÁLÁSA (memoria)	 45
 VII. A BESZÉD ELŐADÁSA (pronuntiatio; elocutio)	 50
1. A szóbeli kommunikáció követelményei	50
2. A nem szóbeli kommunikáció eszközei	53
Gesztusok	55
Tekintet	56
Mimika (arcjáték)	57
Testtartás - testmozgás	57
 VIII. A HAGYOMÁNYOS RETORIKAI ALAPMŰFAJOKRÓL	 58
1. Ünnepi beszéd	58
2. Szónoklat - alkalmi beszéd	59
3. Az előadás	60
4. Megemlékezés	61

5. Kieslőadás	62
6. Korreferátum	62
7. Felszólalás	63
8. Méltatás	63
9. Köszöntés	64
10. Hozzászólás	67
IX. BESZÉDÜNK ISKOLAI OSZTÁLYTEREMBEN ...	69
Magatartásforma	70
Beszédstílus	72
X. BESZÉDTECHNIKA	76
Légzéstechnika	76
A kiejtés problémái	78
Ejtéshiba és beszédhiba	80
Ejtéshiba	80
Beszédhiba	82
XI. BESZÉDMŰVÉSZET	84
Hangsúly, hangsúlyozás	84
A beszéd modulációi	87
a/ Hangerőváltás	87
b/ Hangmagasság váltása	89
c/ Hangszínváltás	90
d/ Gyorsaságváltás	92
e/ Szünetek alkalmazása	94
Az írásjelek értékelése és átértékelése	95
Az írásjelek értékelése	95
Az írásjelek átértékelése	96
FELHASZNÁLT ÉS AJÁNLOTT IRODALOM	98
TARTALOMJEGYZÉK	99